

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради

Навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту

В. Карабин Василь КАРАБИН

" 02 " вересня 2020 р.

ОК 1.2.2 ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

ПРОГРАМА

навчальної нормативної дисципліни

підготовки бакалавра

спеціальності: 035 Філологія

освітня програма: Переклад з англійської мови

Львів
2020 рік

Розробник програми:

Марія Іванченко, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства, канд. філол. наук

Рецензент: Тетяна Головач, доцент кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

Програму рекомендовано кафедрою іноземних мов та перекладознавства

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Начальник (завідувач) кафедри іноземних мов та перекладознавства

(підпис) Олег ТИЩЕНКО
(ім'я та прізвище)

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту психології та соціального захисту

Протокол від “02” вересня 2020 року № 1

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 035 «Філологія».

Теоретичний курс «Вступ до перекладознавства» покликаний ознайомити студентів з найважливішими поняттями та актуальною проблематикою науки про переклад, увести їх у коло перекладознавчої термінології, що використовуватиметься в усіх перекладознавчих курсах і безпосередньо в перекладацькій практиці впродовж усіх років навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні основи перекладацької діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: здійснюються з іншими практичними дисциплінами, які націлені на освоєння іноземних мов. Це, перш за все, «Загальне мовознавство», «Вступ до галузевого перекладу», «Переклад галузевої літератури».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів та тем:**

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні поняття сучасного перекладознавства.

Тема 1.1. Розділи перекладознавства. Міждисциплінарний характер сучасного перекладознавства.

Тема 1.2. Інформація як основа перекладу. Інформативний обсяг слова в перекладознавстві.

Тема 1.3. Поняття еквівалентності та адекватності перекладу. Типи еквівалентності.

Тема 1.4. Різновиди та моделі перекладу.

Змістовий модуль 2. Перекладацькі трансформації та аспекти перекладу

Тема 2.1. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації.

Тема 2.2. Фонетичний та граматичний аспекти перекладу.

Тема 2.3. Лексичний та прагматичний аспекти перекладу.

Тема 2.4. Професійна етика перекладача.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства» є створення теоретичної бази, необхідної для успішного формування та подальшого розвитку практичних умінь і навичок перекладацької діяльності, в опануванні системою знань про закономірності процесу перекладу.

1.2. Основними завданнями вивчення нормативної дисципліни «Вступ до перекладознавства» є:

- ознайомити студентів з основними розділами сучасного перекладознавства;

- дати коротку характеристику особливостей перекладацької діяльності в різні історичні періоди і в наші дні;

- охарактеризувати процес перекладу та його закономірності;

- дати аналіз різних видів перекладацької діяльності;

- здійснювати адекватний переклад з іноземної мови на українську та навпаки текстів, що відповідають тематиці та рівню складності курсу.

- підготувати майбутнього фахівця до наукової діяльності, продовження освіти.

1.3. Програмні результати навчання:

- знати предмет теорії перекладу і термінологію, якою вона оперує;

- основні етапи формування, напрямки та перспективи розвитку теоретичного перекладознавства;

- науково-методологічну базу та термінологію сучасного теоретичного перекладознавства;

- основні види перекладів,

- специфіку усного та письмового перекладів;

- основи професійної діяльності перекладача;

- дослідити місце, роль та еволюцію перекладу у зв'язку з розвитком суспільства, його матеріальної та духовної культури, політичних і економічних зв'язків;

- визначити процес становлення та розвитку перекладацької думки і національних перекладацьких традицій на підставі аналізу відповідних джерел;

- користуватися базовою термінологією теорії перекладу;

- ідентифікувати види перекладацької діяльності;

- застосовувати теоретичні перекладознавчі знання для вирішення прикладних завдань перекладу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредитів ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА.

Тема 1.1. Теорія перекладу як наукова дисципліна. Розділи перекладознавства. Міждисциплінарний характер сучасного перекладознавства.

Мета, предмет, об'єкт, компетенції, завдання вступу до перекладознавства. Місце перекладознавства серед інших дисциплін гуманітарного циклу. Наукові школи у перекладознавстві. Проблема дефініції “перекладу”. Типологія перекладів.

Тема 1.2. Інформація як основа перекладу. Інформативний обсяг слова в перекладознавстві.

Інформація як основа перекладу. Дефініції інформації. Типологія інформації в перекладознавстві. Денотативна інформація. Конотативна інформація. Прагматична інформація. Проблема визначення слова. Характеристика семантики слова. Основні властивості слова. Варіювання слова. Види варіантів слова. Значеннєва структура слова. Імплицитна інформація й проблеми перекладу. Інформативний обсяг слова. Екстралінгвістична та лінгвістична інформація у слові. Константна та okazіональна інформація.

Тема 1.3. Поняття еквівалентності та адекватності перекладу. Типи еквівалентності.

Поняття перекладацької еквівалентності та адекватності перекладу. Відмінності. Типологія еквівалентності. Залежність еквівалентності від типу перекладного тексту. Трансформації як спосіб досягнення еквівалентності.

Тема 1.4. Різновиди та моделі перекладу.

Моделювання процесу перекладу. Поняття моделі перекладу. Ситуативна модель. Семантична модель. Трансформаційна модель. Комунікативна модель. Інформативна модель. Дискурсивна модель.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

Тема 2.1. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації.

Поняття перекладацької трансформації. Проблема класифікації. Класифікація перекладацьких трансформацій за Л. Латишевим. Класифікація перекладацьких трансформацій за Л. Бархударовим. Класифікація перекладацьких трансформацій за А. Фітерман. Класифікація перекладацьких трансформацій за О. Швейцером. Класифікація перекладацьких трансформацій

за Ж. Дарбельне і Ж.-П. Віне. Нова типологія перекладацьких трансформацій за О. Селівановою.

Тема 2.2. Фонетичний та граматичний аспекти перекладу.

Транслітерація як прийом відтворення графічної форми іншомовного слова. Транскрипція як прийом відтворення звукової форми іншомовного слова. Комбінація транскрипції та транслітерації. Фонографічна заміна за традицією. Зміна ритміко-мелодійного малюнка віршів. трансформації на словотвірному рівні. Трансформації на морфологічному рівні. Трансформації на синтаксичному рівні.

Тема 2.3. Лексичний та прагматичний аспекти перекладу.

Міжмовні лексичні відповідники. Екстра- та інтерлінгвістичні фактори впливу на адекватність перекладу. Перекладацькі відповідники. Типологія. Різновиди лексичних трансформацій. Денотативний / конотативний аспект лексичних трансформацій

Тема 2.4. Професійна етика перекладача

Етичний кодекс перекладача. Професійні принципи роботи. Оплата та відповідальність. Конкуренція. Взаємини із замовниками. Взаємини у професійному середовищі. Суспільні взаємини.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. **Алексеева И. С.** Профессиональный тренинг переводчика: [Учебное пособие] / Алексеева И. С. - Спб.: Союз, 2001. - 288 с.
2. **Бабич Н.Д.** Основы теории і практики перекладу / Бабич Н.Д. – Чернівці: Рута, 2003. – 104 с.
3. **Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д.** Теорія і практика перекладу (німецька мова) / Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. . – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
4. **Комиссаров В. Н.** Общая теория перевода: [Учебное пособие] / В.Н Комиссаров. - М.: ЧеРо, 2000. - 136 с.
5. **Коптілов В. В.** Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – К. : Юніверс, 2003. – 264 с.
6. **Корунець І. В.** Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / Корунець І.В. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 448 с.
7. **Корунець І.В.** Вступ до перекладознавства: Підручник / Корунець І.В. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 512 с.
8. **Мирам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А.** и др. Основы перевода. Курс лекций по теории и практике перевода для институтов и факультетов международных отношений / Мирам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А - Киев: Эльга, Ника-центр, 2002. - 248 с.
9. **Міщенко Л.О., Турченко О.М.** Теорія і практика перекладу. Посібник.-

Вінниця: Нова книга, 2003. - 176 с.

10. **Непряч Т.Є., Чала Ю.П.** Через терни до зірок: труднощі перекладів художніх творів. Навчальний посібник / Непряч Т.Є., Чала Ю.П. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 200 с.

11. **Олікова М. О.** Теорія і практика перекладу: [навчальний Посібник] / М.О. Олікова. - Луцьк: Вежа, 2000. - 170 с.

12. **Федоров А.В.** Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) / Федоров А.В. – СПб – М: Издательский Дом "ФИЛОЛОГИЯ ТРИ", 2002. - 416 с.

Допоміжна

1. **Гайнічеру О.І.** Поезія і мистецтво перекладу / О. І. Гайнічеру. - К. : Дніпро, 1990. - 212 с.

2. **Дащенко О.І.** Практикум з художнього перекладу / О.І.Дащенко. – Чернівці: Рута, 2003. – 40 с.

3. **Докштейн С.Я.** Практический курс перевода научно-технической литературы / С.Я. Докштейн. - Москва, 1973. - 420 с.

4. **Іванченко М.Ю.** Навчальний посібник «Переклад англomовної галузевої літератури: охорона праці». – Львів 218. – 130с.

5. **Іванченко М. Ю.** Способи та особливості перекладу англійської термінології охорони праці. Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. праць.– Хмельницький, 2018. Вип. 14. – С. 56-68.

6. **Іванченко М. Ю.** Особливості відтворення метафор зради в українських перекладах. Львівський філологічний часопис: збірник наукових праць. – Львів, 2019. - №5. – С. 60-64.

7. **Іванченко М. Ю.** Особливості відтворення метафор фінансової неспроможності в українських перекладах. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Перекладознавство та міжкультурна комунікація»: Збірник наукових праць. – Херсон, 2017. – № 4. – С.

8. **Іванченко М.Ю., Мукан Н.В., Зінько Р.В., Горбай О.З., Балацька Л.П.** Технічний переклад: безпека при русі та обслуговуванні автомобіля. Навчальний посібник. – Львів 2019. – 175 с.

9. **Комиссаров В.Н.** Лингвистика перевода / В.Н. Комиссаров. - Москва, 1980. - 268 с.

10. **Крушельницкая К.Г.** Советы переводчику: Учебное пособие по нем. яз. для вузов / К.Г.Крушельницкая, М.Н.Попов. - 2-е изд., доп. - М.: Астрель, 2006. - 317 с.

11. **Методичні вказівки та завдання для самостійної роботи** з дисципліни «Основи послідовного перекладу» (для студентів IV курсу ННПІСЗ за спеціальністю 035 «Філологія», освітня програма: Переклад з англійської денної форми навчання, кваліфікаційний рівень – бакалавр) / Укладач: Іванченко М.Ю. – Львів : ЛДУБЖД, 2020. – 32 с.

12. **Навчально-методичний комплекс завдань** для аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Технологія автоматизованого перекладу» (для студентів V курсу ННПІСЗ за спеціальністю 035 «Філологія», спеціалізація:

035. 041 германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська денної форми навчання, кваліфікаційний рівень – магістр) / Укладач: Іванченко М.Ю. Іванченко. – Львів : ЛДУБЖД, 2018. – 38 с.

13. **Новосьолова А.Г., Гураль М.І.** Теоретико-практичні аспекти перекладу іменних частин мови: Навчальний посібник / А.Г Новосьолова, М.І Гураль. – Чернівці: Рута, 2003. – 72 с.

14. **Сорвілова Т.В.** Лексико-семантичні та стилістичні проблеми перекладу / Т.В. Сорвілова Т.В. – Чернівці, 2005. – 52 с.

15. **Чередниченко О.І.** Про мову і переклад / О.І. Чередниченко . – К.: Либідь, 2007. – 248 с.

16. **Функціонально-стильовий аспект перекладу:** Навчальний посібник /Укл.: Гураль М.І., Дащенко О.І., Новосьолова А.Г., Сорвілова Т.В., Гермаківська Т.В. – Чернівці: Рута, 2005. - 96 с.

17. **Ревзин И. И., Розенцвейг В. Ю.** Основы общего и машинного перевода / И. И. Ревзин, В. Ю. Розенцвейг. – М.: Высшая школа, 2004. – 302 с.

18. **Чернов Г.В.** Основы синхронного перевода / Г.В. Чернов. – М.: Наука, 2007. – 342 с.

Інформаційні ресурси

1. **Бірюков А. В.** Застосування лінгвістичних процесорів у перекладацькій роботі [Електронний ресурс] / А. В. Бірюков. – Режим доступу до статті:http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_gn/2011_4/files/GN411_10.pdf.

2. **Бик І.С.** Теорія і практика перекладу. – [Електронний ресурс]. - Львів: ЛНУ. – 122 стор. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1053822/>.

3. **Бузаджи Д. М.** Методологические проблемы современного российского переводоведения [Електронний ресурс] / Д. М. Бузаджи, В. К Ланчиков // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. – М. : Центр гуманит. науч.-информ. исслед., 2013. – № 3. – Режим доступу до статті : <http://www.thinkaloud.ru/feature/buz-lan-skorb-INION.pdf>

4. **Журавльова О.** Переклад як складова процесу інтерпретації тексту [Електронний ресурс] / О. Журавльова. – Режим доступу до статті: http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/1067

5. **Кобенко Ю. В.** Эквивалентность и адекватность: попытка демаркации переводческих категорий [Електронний ресурс] / Ю. В. Кобенко. Режим доступу до статті: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=18184>.

4. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

При оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти потрібно керуватися такими критеріями успішності навчання:

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
91–100	Відмінно	<p>Здобувач демонструє повні й вичерпні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни при розв'язуванні практичних завдань, може аналізувати і співставляти навчальний матеріал з даної та суміжних дисциплін. Знає сучасні технології та методи рішення прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні лабораторних занять, виконанні курсової роботи проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.</p> <p>Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу передбаченого робочою програмою, або здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи рішенні складних практичних завдань.</p>
81–90	Добре	<p>Здобувач демонструє добрі та вичерпні знання, володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на основі здобутих знань аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при рішенні практичних завдань, проте допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи рішення практичних завдань з дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні лабораторних занять, виконанні курсової роботи та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.</p>
71–80	Добре	<p>Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових прикладних завдань з дисципліни.</p> <p>Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді про зміну результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях / рішеннях / розрахунках не є системними.</p> <p>Розуміє основні положення, що мають визначальне значення для лабораторних занять, виконанні курсової роботи в межах дисципліни.</p>
61–70	Задовільно	<p>Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень.</p> <p>Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати завдання подібні тим, що розглядалися на заняттях, проте допускає значну кількість неточностей і</p>

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
		помилки, усунути які здатен лише за допомогою викладача.
51–60	Задовільно	Здобувач володіє певними знаннями та основними положеннями, передбаченими робочою програмою дисципліни, на мінімально допустимому рівні для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми. З використанням основних теоретичних положень здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни. Виконання лабораторних завдань, курсової роботи значно формалізовано: є відповідність алгоритму, проте відсутнє глибоке розуміння самої роботи.
35–50	Незадовільно	Здобувач може відтворити окремі фрагменти знань з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час лабораторних робіт та результати поточного контролю в більшості є невірними та/або необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.
0–34	Незадовільно	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його відповіді під час лабораторних робіт та результати поточного контролю є невірними та/або необґрунтованими. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Формою підсумкового контролю залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни передбачено індивідуальний поточний контроль, контроль за виконанням самостійної та індивідуальної роботи, індивідуальний підсумковий контроль у формі екзамену.

Поточний контроль здійснюється у формі виконання тестових завдань на базі платформи віртуального навчального середовища.

Під час консультацій викладач здійснює контроль за самостійною роботою здобувачів освіти.

Індивідуальний підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінка із 100-бальної шкали в національну переводиться відповідно до діючого положення про освітній процес (91–100 – «відмінно», 71–90 – «добре», 51–70 – «задовільно», менше 51 – «незадовільно»).